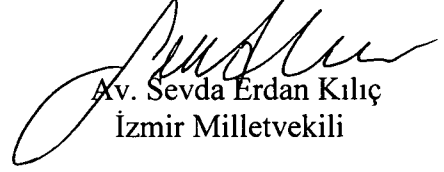

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

39432

Aşağıdaki sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim Yumaklı tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ay. Sevdâ Erdan Kılıç
İzmir Milletvekili

Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanan Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Denetim Raporunda, Kurumun yaş çay alım süreçlerinden mali yönetimine, taşınmaz kayıtlarından iç denetim mekanizmalarına kadar birçok alanda ciddi yapısal zafiyetler, kamu zararına yol açabilecek uygulamalar ve yolsuzluk ile usulsüzlüğe açık süreçler tespit edilmiştir. Raporda özellikle; ön soldurma ünitesi bulunmayan fabrikalarda yaş çay alım-tesellüm zincirinde ortaya çıkan miktar farkları, yüksek tutarlı yükleme hizmeti ödemeleri, “çalınma ve suistimal” riskine açık süreçler, artan borçlanma ve finansman giderleri ile iç denetim mekanizmalarının fiilen işletilmemesi hususları dikkat çekmektedir. Bu bulgular, kamu kaynaklarının etkin, şeffaf ve hesap verebilir şekilde kullanılıp kullanılmadığına ilişkin ciddi soru işaretleri doğurmaktadır.

Bu kapsamda;

1. Sayıştay Raporunda, 49 çay fabrikasının 39'unda ön soldurma ünitesi bulunmadığı, bu nedenle sabit alım yerlerinden yapılan yaş çay alımlarında yükleme hizmeti alındığı ve yalnızca 2024 yılında bu kapsamda 255 milyon TL'nin üzerinde ödeme yapıldığı tespit edilmiştir. Ön soldurma yatırımı yapılmaması nedeniyle her yıl tekrarlanan bu yükleme hizmeti alımlarının, kamu zararı doğurduğu yönündeki değerlendirmelere ilişkin Bakanlığınızın görüşü nedir? Bu yükleme hizmetleri hangi firmalardan alınmıştır, ihale yöntemleri ve birim fiyatlar nelerdir?
2. Sayıştay tarafından, ön soldurma ünitesi bulunmayan fabrikalarda alım noktası ile fabrika tesellümü arasında 1 milyon 596 bin kilogramı aşan net yaş çay farkı olduğu, bu durumun “çalınma ve suistimal” riskini barındırdığı açıkça ifade edilmiştir. Bu farklara ilişkin olarak bugüne kadar herhangi bir idari ya da adli soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatıldıysa sonuçları nelerdir?
3. Yaş çay alımlarında alım talimatına göre %10 ıslaklık firesi, fabrika tesellümünde ise %8 su firesi uygulanmasının, üretici ve Kurum açısından keyfi uygulamalara ve denetimsizliğe açık bir alan yarattığı görülmektedir. Fire oranlarının belirlenmesi, ölçülmesi ve denetlenmesine ilişkin standart ve bağımsız bir kontrol mekanizması mevcut mudur?
4. Sayıştay Raporunda, 2024 yılında ÇAYKUR'un kredi kullanımının 19,7 milyar TL'ye, yıl sonu kredi borcunun ise 9,6 milyar TL'ye ulaştığı, buna karşılık 1,8 milyar TL'nin üzerinde finansman gideri olduğu belirtilmiştir. Kredi kullanımında hangi bankalarla çalışılmıştır, faiz ve komisyon oranları nelerdir, teklif toplama süreçleri hangi kriterlere göre yürütülmüştür?
5. Paketli çay satış fiyatlarının 2024 yılının ilk altı ayında güncellenmemesi nedeniyle Kurum gelirlerinin önemli ölçüde azalttığı, bu durumun borçlanma ihtiyacını artırdığı Sayıştay tarafından tespit edilmiştir. Fiyat güncelleme kararlarının zamanlamasına ilişkin olarak herhangi bir sorumluluk incelemesi yapılmış mıdır?
6. ÇAYKUR'a ait 8 çay fabrikası sahasında bulunan bazı taşınmazların tapu tescillerinin Kurum adına tamamlanmadığı, geçmiş kamulaştırmalara rağmen mülkiyet kayıtlarında

belirsizlik olduğu raporda yer almaktadır. Bu taşınmazların tapu tescil işlemleri neden hâlâ sonuçlandırılmamıştır? Bu alanlarda üçüncü kişiler tarafından fiili kullanım veya tasarruf söz konusu mudur?

7. Organik çay üretiminde, 2024 yılında üreticilere 355 milyon TL'yi aşan organik fark bedeli ödenmesine rağmen üretilen organik kuru çayın yalnızca yaklaşık %4'ünün satılabildiği, buna karşın yüksek miktarda stok biriktiği görülmektedir. 2026 yılı itibariyle bu stok miktarı nedir? Bu stoğun azaltılmasına yönelik bir planlamanız var mıdır?
8. Sayıştay Raporunda, ÇAYKUR'da iç denetim birimi kurulmuş olmasına rağmen fiilen denetim ve raporlama faaliyetlerinin yürütülmediği, hassas görevlerin tanımlanmadığı ve iç kontrol sisteminin etkin çalışmadığı tespit edilmiştir. İç denetimin işletilmemesinin sorumluları kimlerdir ve bu konuda herhangi bir işlem tesis edilmiş midir?
9. Sayıştay'ın tespit ettiği bu yapısal zafiyetler ve usulsüzlüğe açık süreçler dikkate alındığında, ÇAYKUR'da son beş yıl içerisinde iç denetim, teftiş veya müfettiş raporlarına yansıyan yolsuzluk, usulsüzlük ya da kamu zararı tespitleri bulunmakta mıdır?